

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemanj veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemanj veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljanj veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino prejema opravišstvo (administracija) in ekspedicijska, Semeniška ulica št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in veljá trisporna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat: 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob 1/4 6. uri popoldne.

Štev. 168.

V Ljubljani, v ponedeljek 27. julija 1885.

Letnik XIII.

Poljedelstvo na Francoskem in žitna carina.

Na Francoskem so zvišali carino na žito. Ali se bode pa zato povzdignilo in zboljšalo poljedelstvo, je drugo vprašanje; nekoliko bomo odgovorili na to, ako pogledamo razmere na Francoskem. Sploh je carina na žito in živino v sili in za nekaj časa dober pripomoček, ki se ima rabiti, da se poljedelstvu pomaga.

Dvoje vzrokov so navedli branitelji carine, kar se jim nikakor ne dá ovrčiti. Ako je na Francoskem za vsako stroko obrta carina za varstvo, potem ni pravično, ako bi poljedelstvo, od katerega se živi polovica prebivalcev, ne imelo v varstvo carine. Reče se sicer, kruh bode dražji, a kaj je to proti temu, ako mora delavec obleko dražje plačevati, ker ima obrt varhinjo carino. Kar ugaja jednemu, je tudi drugemu prav, vzlasti v deželi in pri državni obliki, ki ima napisano na čelu: Svoboda, enakost in pobratimstvo. Ravno tako se ne dá ugovarjati drugi točki: Poljedelstvo ima največ davka. Skušeni gospodarji so prešteli, da kmetijsko gospodarstvo plača 33 odstotkov, mestno posestvo 23, kupčija in obrt 19 in premakljivo posestvo 11 odstotkov čistega dohodka na davkih. To je toliko bolj zanimivo, ker je na Francoskem manj direktnih davkov (od posestev) mimo indirektnih (od stvari). Davka od posestev je 800 milijonov frankov, davka od stvari in vžitka pa na leto nad 200 milijonov.

Pri teh davkih se toliko laže vidi, da je kmetijstvo preobloženo, ker poslednjih 30 let so stroški za obdelovanje, plače delavcem, zelo poskočili, a žitu je pa kup nazaj šel. L. 1853 veljali so 4 funti žita v Parizu 80 cent., sedaj stane le 70 in 65 cent. in vendar pravijo, da je v primeri s prejšnjimi časi žito še vedno 5 do 7 cent. predrago. Kako more obstati pri tem poljedelstvo? K temu pride še dolga 20 milijard frankov, ki je na zemljišču, in od katerega se morajo plačevati obresti, a to tudi ovira, da kmetijstvo ne more napredovati. Pred vsem gré

tukaj povdarjati, da je kmetijstvo na Francoskem zelo zaostalo in se samo na sebi ne splačuje tako, kakor v sosednji Nemčiji.

Dasiravno se smejo zemljišča deliti, je skoraj toliko veleposestnikov, kakor na Pruskem. Zemljišče nad 100 hektarov je nad 26 odstotkov; pri tem se pa veleposest čedalje bolj množi, ker skupluje male kosove, da ima potem več posestvo skupaj. Mestne družine imajo po manj otrok in navadno nekaj pridobljenega nalože na zemljišče. Kmečki deček, ako si je naučil obrta ali kupčije in si pri tem kaj prihranil, kupi si posestva v domovini, pozida si grad, in leto na leto prikupljuje in večša posest. Vsak premožnejši meščan hoče imeti svoj grad, na katerem hoče vsaj nekaj mesecev biti gospod, jezdariti loviti in ribariti. Veliki trgovci, podjetniki, denarni možje istotako ravnajo, samo da v več meri, ker hočejo veljati ali na jednaki stopinji biti s starim plemstvom, ki poseduje zemljišča. Rothschild je okoli Ferrières-a nakupil kakih 100.000 hektarov njiv, travnikov in gojzda, rudeč poslanec, izdelovalec čokolade Nemier, je zapustil nekaj tisoč hektarov, in Grevy je nakupil vsaj nekaj tisoč njiv in gojzda okoli Montsours-Vaudrey.

Po nekterih občinah je kakih šest veleposestnikov in ravno toliko gradov. Vsi ti posestniki razumijo silo malo o kmetijstvu; tudi se ž njim ne pečajo, ker je njih posel v mestu in le nekaj časa med letom so na gradovih zaradi zabave. Pri starih veleposestnikih tudi ni drugače. Že prejšnjega stoletja je šlo veliko plemenitih rodov in v mesto in na kraljev dvor zaradi javnih služeb in zabav. Zato je v vsakem večem francoskem mestu tako zvani plemenitaški stan (okraj) s hišami in dvori posestnikov iz okolice. Skoraj vse stare plemenite rodovine so stopile v zvezo z bogatimi meščanskimi rodovinami po možitvi in ženitvi in so prišle v meščanske razmere. Poleg zemljišča na kmetih imajo še premoženje v vrednostnih papirjih, so vdeleženi pri tvornicah, pri rudarstvu.

Oboji zemljiški posestniki so nekako med sabo spojeni, oboji so tuji kmetijstvu. Razmerje je jedno in isto. Zemljišče dajo v zakup, njih zakupnike nad-

zoruje pa še oskrbnik, ki je navadno še opravičnik v gradu.

Opravičniški stroški tudi zmanjšujejo prihodke. Zakupniki ne morejo mnogo potrositi za zboljšanje in obdelovanje zemljišča, ker čas zakupnine je kratek, največ le 12 let. Tudi tega ne razumijo, kajti so neuki kmetje. Njih orodje ni nič kaj posebno. Še celo v okolici Pariza žito le žanjejo, hektoliter žita potem skoro 1 frank več veljá. Manjka delavcev, a raje jih najmo iz Belgije in nečejo napraviti strojev. Težki vozovi, težki konji ali še celo voli — to vse je zamuda časa. Pri živinoreji nimajo kakšnega posebnega namena. Isto živinsko pleme naj bi bilo za vožnjo, za mleko in meso. Še celo pri malih kmetijah sir napravljajo, ko bi vendar veliko bolj kazalo, skupne sirarije imeti.

Iz tega prihaja, da je veleposestvo, ki bi imelo pridelati največ žita, le bolj srednje obdelano, in daje tudi takih pridelkov. Pri obravnavah o žitni carini so trdili, da ima izmed 7 do 8 milijonov posestnikov žita naprodaj le kakih 600.000 in to bi imeli korist od carine. No, brž ko ne to veljá. Od teh 600.000 jih je pa veleposestnikov 150.000 do 200.000 zgoraj imenovane vrste, drugi so bogati kmetje. Posebno izmed plemenitih posestnikov so se nekteri lotili kmetijstva, sami zemljo obdelujejo in tudi kaj opravijo.

Poslanec Raoul Duval je bil zoper carino na žito, ker je kazal na pomanjkljivo obdelovanje. Navedel je samega sebe v izgled, na istem prostoru, kjer je prideloval njegov prednik po 500 hektolitrov pšenice, pridelal je on 2500.

Malo gospodarstvo je pa primeroma na veliko boljši stopinji, ker se opira na vinarstvo, na sadjarstvo in vrtnarstvo, ki je zelo razvito. Blizu velikih mest pri malih posestnikih so mlekarije v dobrem stanju, isto tako vrtnarstvo, reja i. dr. Od 50 let se prebivalstvo na kmetih zmanjšuje. V zadnjih petih letih se je prebivalstvo pomnožilo za 276.000 duš, v 47 največjih mestih za 427.000. Največ vasi je takih, kjer se število prebivalcev zmanjšuje.

Po tem se lahko sodi, koliko se bode doseglo z novo carino na žito. Javalne bode prenaradila na-

LISTEK.

Denar in denarna vrednost.

(Dalje in konec.)

Že ob Solonovem času so pačili in kvarili denar, kajti bila je skoraj po vseh grških državah smrtna kazen za ponarejanje denarjev. Tudi vlade so že baje denar kazile, ker po Solonovem izreku je imelo več grških držav sreberne denarje, ki so bili namešani z bakrom in svincom.

Likurg v Sparti je dovolil le železni denar, da bi varoval ljudstvo lakomnosti in spridenosti. Ta železni denar je bil najprej v palčicah, in pozneje so bile ploščice, bil je to le denar v zaznamovanje in je bil samo za domačo deželo. Za promet z inozemstvom pridobili so si Spartanci potrebni sreberni in zlati denar po vojskah. Zasebnikom je bilo sicer pod smrtno kaznijo prepovedano nakopičiti si zlahtne kovine, vendar so obogateli nekteri meščanje in poslednjič je država sama kovala denar.

Da so Rimci najprej imeli vole za ceno pri prometu, nam kaže prvotno ime denarja, ki se zove

pecunia ad pecus (živina). Grške naselbine na spodnjem Laškem so prinesle tudi semkaj denarja. Te potrate sploh si ubogi Rimci od kraja niso mogli privoščiti, še le po srečnih vojskah so prišli do tega, ko so zboljšali tudi trgovino, poljedelstvo in rudarstvo.

Od prvega so imeli za zameno bakrene palčice, ktere so pretehtali, potem zaznamovali in poslednjič kovali. Srebrn „Denar“ je bil ta čas vreden po 82 beličev, s tem so pristopili k srebrni veljavi. Denar je imel štiri sestereje. Pod cesarjem Avgustom so vpeljali zlato veljavo. A ta je razpadala, kakor cesarstvo. Že takrat, kakor tudi pozneje v srednjem veku, in noter do današnjega časa, pomagali so si iz denarne zbirke s tem, da so za denarje slabeje kovino jemali. Cesar Konstantin je izdal nov red za kovanje denarja, ker se je povrnil k začetku denarstva, k utezi. Nov denar se je imenoval „Solidus“, t. j. cel kos, veljal je pa 12 mark in 69 beličev. Srebro je bilo pri tej zlati veljavi le za drobiž. Ker je bil to pošten denar, ohranil se je notri do poraza vzhodnorimskega cesarstva in je veljal pri vseh med sabo običujočih narodih.

Nekdanji narodi na Nemškem so le ob mejah,

kjer so z Rimci kupčevali, denar imeli, kar jih je bilo v sredi dežele, ostali so pri zamenj. Najstarejši denarji, ki so se nahajali med Germani, so bile take imenovane „mavrične skledice“, mal gršk zlat denar, na katerem so bili ukovani: solnce, polumesec, zvezde, trikotni, podkve itd. To je bil denar za kupčijo, katerega so kovali Grki še zmirom v stari tedaj zelo surovi obliki, ker je bil na severji najbolj znan in so mu največ zaupali, istotako kakor v Avstriji kujejo še denar iz prejšnjega stoletja za promet na Jutrovem. Frankovska država je vzela Konstantinovo zlato veljavo.

Denarstvenemu redu v frankovski državi se je godilo, kakor državi. Ko je kraljeva moč pešala in bila razdejana, pešalo je tudi denarstvo. Najprej so dovolili frankovski kralji iz posebne naklonjenosti ali za usluge nekterim samostanom in mestom pravico denarje kovati. Med poslednjimi Karlovi se je gospoda skušala oprostiti kraljeve oblasti in prisojevali so si pravico pobirati colnino in kovati denarje. Tako je bilo v 10. stoletju na tisoče gospode, ki so denarje kovali, skoraj vsako mesto, vsak samostan, vsak grof je hotel sam denarje kovati. Iz tega je se ve da prihajalo, da je bil slabeji denar, in da so pokažen

vado pri velikem posestvu, ki se je udomačila v pol-drug sto letih, in ki je preživela vse politične prekucije. Žitu ne bode cena poskočila, ker zato je carina premajhna. Za sedaj se ne bode nič kaj presukalo, ker velika trgovina se je vže za to preskrbela. Preteklo leto je na Francoskem primanjkovalo le 10 milijonov hektolitrov žita. A vendar so uvozili žita dasiravno je bila cena nižja, za 395 milijonov frankov, mimo 375 milijonov l. 1883, a je vendar primanjkovalo žita (1883) za 30 milijonov hektolitrov.

Politični pregled.

V Ljubljani, 27. julija.

Notranje dežele.

Cesar Franc Jožef, kterega se v Draždanih avstrijski turnerji niti z jedno besedo niso spominjali, popelje se prej ko ne 7. avgusta v Gostinske kopeli na Solnograško starega nemškega cesarja Viljema pozdravljat.

V soboto otvorili so v Celovci jako slovesno **deželno razstavo** ob 11. uri dopoldne. Otvorila se je v navzočnosti nadvojvode Karola Ludovika in v pričo mnogobrojnega zbranega občinstva. Nagovoril ga je predsednik razstavnega odbora gosp. Edelmanu dnevu in pomenu primerno. Nadvojvoda je odgovoril, „da imajo razstave namen pospeševati dotične kulturne izdelke in je iz tega ozira napor za napravo deželnih razstav vse hvale vreden ter je nadvojvoda prav z veseljem prevzel pokroviteljstvo čez taisto. Tako podjetje spričuje krepko vzajemnost in je pomenljivo za napredek dežele in njenih prebivalcev, ki so še le v novjšem času prišli v dotiko z drugim svetovnim prometom. Naj bi se razstava le prav dobro obnesla!“ Zahvalili so se mu tudi še župan, deželni glavar in deželni predsednik za veliko čast, katero jim je skazal s tem, da je prevzel pokroviteljstvo razstave.

Nemški listi so prinesli jako nevrjetno novico, da bi bili na **Dunaji živeči Čehi** sklenili resolucijo, češčina naj se upelje za drugi deželni jezik po Dolenji Avstriji. Da je zaradi tega mnogo krika po nepotrebnem nastalo, je vrjetno; saj je posebno sedaj ob času suše vsaka še tako bedasta novica dobra, le da se z njo maše zevajoči časnikarski predali po nemško-liberalnih listih. Da je taka novica jako bedasta, pritrdil bo vsak, kdor značaj Dolenje Avstrije pozna, ki je namreč popolnoma nemška pokrajina. Tudi ni lahko vrjeti, da bi Dunajski Čehi res tako malo zdravega razuma imeli in kaj tako nemogočega za Dolenjo Avstrijo zahtevali. Da bi bilo pa v nasprotnem položaju vse mogoče, ko bi bila namreč Dolenja Avstrija tolikanj slovanska pokrajina, kakor je nemška ter bi bili ondi živeči Nemci v toliko manjšini, kakor so Čehi, že zdavnej vpeljavo nemščine za drugi državni jezik zahtevali, je pa popolnoma vrjetno. Nemec je povsod aroganten, o Slovanih se to ne dá trditi, toraj tudi ni vrjetno, da bi bili za Dolenjo Avstrijo vpeljavo češčine za drugi deželni jezik zahtevali.

Včeraj zadobila je veljavo **nova postava**, sklenjena 24. maja letošnjega leta proti postopačem, beračem in vlačugam. Po tej postavi kaznovalo se bo beračenje po javnih krajih in od hiše do hiše za prestopke. Posebno pa se bo s to postavo lahko mestnim postopačem na prste stopalo, pri katerih živ duh ne vé, od česa da živé. Od jedi in pijače, to je že res in gotovo, ali od kod pa je tista! To bi bilo jako mično zvedeti. Da je sleparija glavni izvor in glavni pridobitek pripomočkov za življenje potrebnih, dokazale so že razne male prigodbice, kedar

je eden ali drugi teh tičev gosposki v roke prišel. Kjer se pa s sleparijo že ne dá več doseči, je pa tudi tatvina ali celo rop dobro došlo sredstvo. Slavno redarstvo si je sicer prizadevalo, ter jih je vganjalo, kolikor je bilo le mogoče, toda kaj je hotlo! Po eni stani je v Ljubljani premalo mož, ki so postavljeni za čuvaje javnega reda, po drugi je bila pa tudi stara postava mnogo premehka, da bi se je bili postopači kaj prida bali. Sedaj bo to nekoliko boljše, če tudi ne še, kakor bi moralo biti. Postavo je „Slovenec“ svoje dni letošnjo spomlad objavil. Postopati in brez dela pohajkovati dandanes ni nikomur treba, in za pridne roke je dela povsod dovelj.

Vnanje države.

Socijalizma na Nemškem ni še konec. V Frankfurtu ob M. pokopali so nedavno jednega ondašnjih socijalistov, Hillerja po imenu. Veliko ljudi vdeležilo se je mrtvaškega sprevoda, ki so skoraj vsi rudeče trakove imeli. Bili so socijalisti. Na pokopališče dospévi, spregovoril je policijski komisar in socijaliste opozoril, da je predsedništvo redarstva oprto na § 6 postave proti socijalistom prepovedalo na pokopališčih vsakojake javne govore, kakor tudi druge demonstracije. Ni še dobro vtihnil, kar že jeden izmed socijalistov zine: „Jako spoštovani tovariši!“ Komisar je takoj zopet svojo prepoved ponovil, za katero se pa niso kdo zna kaj menili, temveč so jeli s tem ugovarjati, da so rudeče trakove v jamo metali. Nekdo je posebno dolg trak v jamo vrgel in rekel: „Sprejmi, dragi tovariš, ta trak v znamenje prostosti!“ Ker je komisar še trikrat ponovil prepoved, za katero se pa socijalisti ravno niso zmenili, narazen pa tudi niso hotli iti, ukazal je priučujočim redarjem, da naj jih s silo razženó. Ob tej priliki se je pa primerilo, da je tudi kri tekla.

Francoski politikar Clemenceau zbral je v nedeljo teden blizo 4000 ljudi okoli sebe v prijaznem mestu Bordeaux in jim je razvijal nov političen program, ker bodo **državne volitve** imeli. 15 let ohranila se je že politična uprava republikanska in lahko se reče, da se je tudi že vkoreninila. Dolžnost naša je sedaj, da preidemo od konservativne ali ohranjevalne politike k progresivni ali prodirajoči republikanski politiki. Konservativna stranka morala bi se vrstiti s prodirajočo, kakor se na Angleškem vrstite konservativna in liberalna ali pa demokratje in republikanci v severni Ameriki. Voliti bo treba novega predsednika, ki je v tem svojem dostojanstvu tako imeniten in važen faktor, naj že bo potem cesar, kralj ali predsednik, da mora skupna Evropa ž njim računati. Zaradi tega je njegova izvolitev tudi posebno važna in za vsacega zanimiva. Poleg te moramo pa vso svojo pozornost obrniti na našo zunanjo politiko. Tukaj se moramo pred vsem varovati, da ne bomo sklepali nesrečnih zvez, pa tudi ne vganjali naselbinske politike. Pač pa nam mora prva skrb biti, da bomo imeli svoj smodnik vedno lepo na suhem. Ali se jim bo to posrečilo ali ne, pokazala bo bodočnost. Tri stranke so sedaj na Francoskem, s katerimi mora vsak pametno misleč politikar računati, in to so: monarhisti, konservativni republikanci in pa prodirajoči republikanci ali radikali. Prvi, monarhisti namreč, imajo za seboj tisočletne spomine, na ktere se opirajo pri vsakem koraku. Drugi, konservativni republikanci, imajo na svoji strani državno moč in oblast, in tretji, radikali pa dobre agitatorje. Clemenceau računai samo s poslednjima dvema; prvih, monarhistov niti v poštev ne jemlje. To bo pa ravno prav lahko jako naporno zanj, kajti monarhisti imajo še vedno trdno zaslonbo v deželi in napačno pot hodi, kdor ne računi z njimi.

Angleška vlada sklenila je ustanoviti **pomorske prostovoljce**, kateri se že nabirajo, da bodo za obrambo po raznih angleških lukah. Preskrbela jih bo bogato z opravo in podprla z dobro plačo, da

bodo več veselja do službe imeli. Nekaj tacihi prostovoljnih čet je načelnik admiralitete že pregledal in je bil ž njimi zadovoljen. Angleži menda tudi že čutijo, da jim voda v grlo teče in skušajo v poslednjem trenutku še popraviti, kar so poprej pokazili. Celo brodovje so imeli že skupaj, pa so se dali pretrapiti od slaboumnega Gladstona, da so ga zopet razpustili v rezervo. Rusi so pa med tem polk za polkom potiskali preko Turkestana proti Mervu, tako da so za prvo potrebo ondi že do dobrega preskrbljeni, če bi tudi nobenega moža več ne poslali preko Kavkaza in kaspiškega morja. Če ruski časniki sami že pritrdujejo, da so se Rusi v najnovjšem času zdato okrepčali pred Afganistanom, ker jim je to potrebno bilo, potem mora že nekaj na tem biti. Ko se je letos spomladi prvi glas o angleško-ruskem boji za Afganistan raznesel, se je reklo, da ne bo vojske, ker bi Rusi najmanj svojih 76 dni potrebovali, preden bi zadosti ljudi pred Afganistanom imeli. Sedaj je nekako toliko časa preteklo in Rusi stojé za boj pripravljeni pred Zulfikarjem, kterega za-se zahtevajo, češ, mnogo paše potrebujejo, ktere je pa ravno okoli Zulfikarja prav dobre in lepe, Afganci bi jih ondi lahko motili v mirni posesti tistih pašnikov, toraj je že bolj pametno, da Zulfikar ostane v ruskih rokah, kar se bo prej ali kasneje tudi izvestno zgodilo.

Izvirni dopisi.

Z Bohinja, 26. julija. (Raznoterosti.) Zadnji dopis v Vašem cenjenem listu od tod je neljubo dregnil nekatere krčmarje, ki prodajajo Sternovo vino in špiritovo žganje. Nič ne dá, „resnica oči kolje“, pravi stari pregovor. Da se tu in tam, pa le redko kje, dobi še kaka trtna kapljica, če prav kolikor toliko „popravljená“, je vendar še res; a večina tega vina ni nič slabša od žganja, samo dražja je, zato ljudje pijó rajši žganje, ker vsaj nekaj izdá, leseno vino pa prav nič, le želodec teži. Če bo tako naprej šlo, bo krepki Bohinjski rod hiral (kakor je že začel) in izmrl.

Po vaséh je tukaj veliko „znamenj“ z božjimi ali svetimi podobami, kar priča o pobožnosti prebivalcev ali vsaj ustanoviteljev teh znamenj. A kakor to vernega človeka veseli, ga vendar žali to, da so zdaj večinoma v prav slabem stanu, rekel bi: zapuščeni, nekteri prave razvaline. To skoraj kaže, kakor da bi gorečnost za božjo čast pojemala. In Bohinjeci vendar niso tako revni, kakor prebivalci drugih krajev. Tako n. pr. ima Srednja vas za ta kraj dosti ponosen „veliki trg“, v čegar sredi se ponaša košata lipa, kakoršne ni blizu kje. Ta lipa daje senco vodnjaku in znamenju. Ali to znamenje — da se Bog usmili! Koliko časa že stoji tu pričeto in kaže svoja naga opečna rebra, v duplini pa biva — praznota, če kdo ne prisloni vá-njo kakega križca ali šopka gorskih cvetic. Da se to pričeto delo ne izgotovi, vzrok je neki prepir med možmi, ki imajo to v rokah, denarja menda ne manjka. Če bo pa tako to še dalje trajalo, bo razpadlo še to, kar je do zdaj zidanega. V Česenjci imajo prav lepo tako znamenje, le škoda, da so posekali velikansko lipo, češ, da bodo z njenim lesom apno žgali. Moj Bog, lesa leži tu okoli povsod cele hlode, pa ravno starodavna lipa mora za apno pod sekiro! Štor, ki je ostal, kaže, da bi bila preživela še marsikteri rod.

Dá-si ljudstvo tu ni preveč nevedno, je vendar opaziti, da premalo bere. To priča število časnikov,

denar čedalje bolj kovali. Pozneje v srednjem veku ni bilo denarja, ki bi bil veljaven po vsej državi in trgovci so jemali, da se ognejo preveliki zgubi pri menjavi, palčice zlahtne kovine na trg, katero so pustili tam kovati. Frankovsko veljavo so na vnanje obdržali, in iz funta srebra so nakovali 240 denarov, in 12 jih je šlo na „Solidus“. To latinsko ime se je sprevrglo v Schilling, ker so nanj kovali ščit, od tod Schildling ali pozneje Schilling. Iz „Denara“ so potem Briti in Nemci naredili Pfennig.

Angleži imajo še dan danes tako denarstvo, ker funt sterlinga ima 20 šilingov in šiling 18 penicev (Pfennig). Ime Sterling prihaja od prometa s hanseatskimi mesti, kajti njih vpliv je bil merodajaven tudi na Angleškem, denarji hanseatskih mest so imeli vkovane zvezde. Drugi izpeljujejo to ime iz „Easterling“, kar toliko pomeni, kakor denar, ki prihaja iz vzhoda. Ime „dukát“ pride od ducatus, ker je ta denar pustil kovati kralj Roger iz Sicilije, kot vojvoda v Apuliji v prvi polovici 12. stoletja.

Ime goldinar (Gulden) rabil se je od začetka le o zlatem goldinarji in izvira od zlatega dukata ali solida v Florenci, od tod pravi Latincee florinus in Italijan florino.

Oblika se je pohujšala, krajev, kjer so denar kovali, in gospodarjev, ki so to ukazovali, je bilo mnogo, rabili so razne znake pri kovanji „denara“, a pozneje so neko posebno vrsto fenikov (Pfennige) po nekterih kovnicah zaznamovali s križi (Kreuzen) in tedaj je „denar“ toliko pomenil kakor krajcar, tako so namreč imenovali posebno vrsto drobiža.

Ko so srebrni denar „šilinge“ čedalje bolj kazili, začeli so na Francoskem v 13. stoletju, komade po 12 denarjev tiskati, toraj pravé srebrne šilinge. Po mestu Tour, kjer so najprej kovali ta denar, imenovali so jih „nummi grossi turonenses“. Kovali so jih potem v Pragi, kjer so jih imenovali „grossi pragenses“, od tod ime „groši“.

Še „fenikom“ niso prizanašali, zmanjšali so jih, kovali so celó „polfenike“, po mestu „Hall“ imenovali so jih „Heller“.

V drugi polovici srednjega veka izdali so mnogo spominskega denarja, med temi imenujemo „Jurjeve tolarje“, ktere so kovali v zlatu in srebru v Kremenicah na Ogerskem. Vojaki so mislili, da krogla ne zadene tega, kdor ga ima pri sebi.

V Joahimsthalu na južni strani rudnih gorá jeli so kovati goldinarske groše (Guldengroschen).

Tam kovani srebrnjaki so tehtali po dva lota in imenovali so jih „Joahimsthaler“, iz tega je nastalo ime Thaler = tolar; Amerikanci pravijo Dollar.

S časoma so se denarji, kar se tiče imena ali tudi vrednosti, razno spremenili. Tako je na Laškem in Francoskem pomenila libra (lira, la livre [funt]), ki je dolgo veljal za zaznamnanje jednote pri štetvi in številjenji, pomenila srebrni denar, kterih je šlo 6 na 1 tolar. „Solidus“, ki se je koval le v zlatu, v srebru pa je veljal le pri štetvi, postal je na Laškem drobiž pod imenom soldo, na Francoskem pa pod imenom „sol“ pozneje „sou“ in koval se je le iz bakra in o časi francoske revolucije iz bronca cerkvenih zvonov.

Friderik se je v sili sedemletne vojske poprijel poslednjega sredstva, denar je hujšal, in po denarnih kovnicah na Laškem je koval denarje, ki so bili le tretjino tega vredni, poslednjič so kovali iz marke srebra 45 tolarjev. Po Huberburtskem miru je Friderik te slabe dolarje pustil zamenjati. Vendar so njegov izgled posnemali noter do prve polovice sedanjega stoletja.

Novejši čas, v katerem je velikanski promet, pa se ne shaja z vsemi temi denarnimi vrstami, mar-

dohajajočih na Bistriško pošto, katerih je za toliko prebivalcev veliko premalo. Res, da kmetovalec nikjer, vzlasti poleti, nima časa za branje knjig in časnikov, tudi včasih mošnjiček ne zmore naročnine; ali nekoliko več bi se vendar lahko bralo, kajti bolje, da se potrosi denar za koristno slovensko berilo, kakor za škodljivo žganje. Pa kaj se hoče? Mož, s katerim sem govoril o tej zadevi, zavrnil me je, češ, da kmet, ki preveč „cajtenže“ ali bukve bere, kmalo odgospodari. Nekaj ima mož prav, ob branju se ne sme zanemarjati delo, ali kdor dandanes nič ne bere, zaostane in doleti ga marsikaka škoda, kateri bi se lahko ognil.

Društvenega življenja tukaj ni pravega, pač pa je pevski zbor na Bistrici marljiv in primerno krepak, v Srednji vasi pa so jeli fantje se urediti v petji in slovenske jim gredo že prav dobro iz grla. Vzlasti Srenjski organist je za petje ves vnet in si veliko prizadeva. Le tako naprej, marljivost in veselje vse premagata.

Te dni je Savica imela več obiskovalcev raznih stanov in narodov. Vreme je namreč izletom ugodno, ne prevroče; dežja se vmes tudi ne manjka in lahko bi ga oddali skoro vsak dan nekaj onim krajem, ki tožijo o suši. Ploh in nalivov pa ni, dež nas obiskuje večidel tudi le ponoči, podnevi je skoro brez njega, kar rasti tako dobro dé, da se vse sila bujno razvija in so vzlasti turšeni stebli že zares orjaški.

Ravno zdaj dobivajo tisti, kateri so se pred 15. leti pri „Slaviji“ zavarovali na doživljenje, njim pripadajoče deleže. Pa ti so tako majhni, da nihče ni zadovoljen, ker znesek je še manjši, nego je v obljubi nastavljen za najmanjšega. Zato splošna nevolja, na ta način se že ne bo nihče več zavaroval.

Te dni je bil tukaj okrajni šolski nadzornik g. profesor Senekovič iz Ljubljane ter je ogledoval šoli na Bistrici in v Srednji vasi. O obeh se je izrazil jako povoljno. Šolska mladina je res tudi zunaj v obče kaj lepega obnašanja, porednežev skoraj ni videti.

Iz Mirne peči, 23. julija. Težko je imela kedaj tukajšnja šolska mladina veselejši dan, nego je bil 22. dan julija. Že dalje časa je nabiral g. nadučitelj Karol Krištof zneskov, da se omisli šolski mladini primerna zastava. In res, trud ni bil brez vspeha. Nabralo se je toliko novcev, da so mogli naročiti zastavo, ki velja nad 50 gld. Tega dne pa se je vršilo slovesno blagoslovljenje šolske zastave. Ko je namreč vis. č. g. P. Urh, prošt Novomeškega kapitela, kot nadzornik za veronauk, obiskal šolo, porabila se je ta prilika tudi za blagoslovljenje šolske zastave. Že lepo okinčano šolsko poslopje, raz katero so vihrale razne zastave, spričevalo je memo gredočim, da se danes tu godi nekaj posebnega.

Učenci in učenke, lepo uvrsteni, so čakali pred poslopjem prihoda v. č. g. nadzornika. Tem se je pridružil še občinski zastop in člani okrajnega šolskega sveta. Jeden deček je držal vibrajčo zastavo, belooblečena učenka pa jako okusno izdelani trak na blazinici. Pok možnarjev naznani, da se je pripeljal vis. čast. gosp. prošt. Po pozdravu se podá duhovščina v župno hišo, šolska mladina pa v cerkev. Točno ob 8. uri se prične sv. maša, pri kateri sta azistirala gosp. proštu domači kaplan M. Trček in vikarij F. Zavodnik. Izenadilo pa je vse navzoče lepo petje med sv. mašo, kar dela vso čast

g. nadučitelju. Tudi pobožnega ljudstva je bilo toliko, da je bila cerkev skoro kar natlačena. Vse to svedoči, da se tudi prebivalci brigajo za take slovesnosti. Po dokončani sv. maši je vis. čast. gosp. prošt blagoslovil šolsko zastavo, katero je držal jeden dečkov, trak pa belooblečena deklica. Po dokončanem blagoslovu priveže g. nadučitelj trak na zastavo.

Sedaj nagovori vis. čast. gosp. prošt navzoče blizo tako-le: Ljubi otroci! Ravno sedaj sem blagoslovil v imenu presv. Trojice vašo šolsko zastavo, katero so vam umislili dobrotniki, da razveselí vas in celo faro s tem darom. V vašem imenu se zahvaljujem vsem. Marija, Mati Božja in sv. Alojzij naj jim povrneto stotero vse, kar potrebujejo za dušo in telo. Prizadevajte se pa tudi vi, da storite to, na kar vas banderce spominja. Kakor se zbirajo vojaki okoli svoje zastave, tako se bodele zbirali tudi vi okoli vaše zastave o raznih cerkvenih slovesnostih. Nadalje spominja govornik z navadno mu zgovornostjo, naj učenci posnemajo sv. Alojzija, deklice pa Marijo, kateri podobi jim kaže banderce. Naj se po izgledu teh skrbno ogibljuje greha, kakor so obljubili že pri sv. krstu botri v njih imenu. Potem jim govornik priporoča kot najboljše pripomočke proti grehu po zgledu Marije in sv. Alojzija, naj imajo Boga vedno pred očmi, naj radi slušajo in ubogajo svoje stariše in druge predpostavljene, naj se marljivo učé, radi hodijo v šolo in cerkev ter domá radi delajo in sv. zakramente prejemajo; naj si prizadevajo, da si prisvojé lepih čednosti; naj so ponižni, dobrotljivi, čisti, potrpežljivi, krotki, usmiljeni, dobrotljivi, goreči.

Nad vse ginljiv pa je bil prizor k sklepu. Naravnost smemo trditi, da stopile so marsikomu solze v oči. Vis. čast. gosp. govornik nagovori namreč k sklepu blizo tako-le učence: „Da si bote pa vse to še toliko bolj zapomnili, opomniti vas hočem še tega-le: Kedar vzemó kakega fanta k vojakom, mora priseči, preden nastopi službo. Pa kje? Prinesó vojaško zastavo, in tu pred banderom vzdigne novinec tri prste proti nebu ter pred Bogom priseže, da bode zvesto služil cesarju. Tudi vi storite danes tako obljubo! Vstanite in povzdignite svojo roko proti banderu! (Se zgodi.) Sedaj vas vprašam: Bote se li greha varovali? Bote v čednostih rasli? Bote živeli po zgledu Matere Božje in sv. Alojzija? Recite: dà! — Sedaj pa, ker ste to obljubili, izročim vas varstvu Matere Božje ter rečem, kakor je nekda rekel Jezus s križa: Žena, glej tvoj sin! Dà, Marija, glej, to so tvoji otroci, tvoji sinovi, tvoje hčere! Vzemí jih v svoje varstvo! Prosi pa tudi ti, o sv. Alojzij za-nje, da od sih dôb rastejo na starosti, modrosti in popolnosti pri Bogu in ljudeh.“

Sedaj stopi belooblečena deklica pred prečast. gosp. prošta ter se s krepkim glasom v jako jedernato sestavljenem govoru zahvali v imenu šolske mladine in vse župnije za čast, katero so skazali s tem, da so blagovolili blagosloviti šolsko zastavo.

Po dovršenem cerkvenem opraviu so šli učenci in učenke v šolo, kjer se je vršila skušnja iz krščanskega nauka. Učenci so tu odgovarjali tako lepo, da je bilo kar veselje poslušati. Vsi navzoči so bili iznenadeni nad tolikim vspehom, kar dela č. gg. duhovnikom vso čast. Najprirednejši učenci in učenke so bili obdarovani z lepimi podobicami. Po dokončani preskušnji se zahvali še občinski zastop preč.

gosp. proštu za trud. — Potem je bil obed pri gostoljubnem g. župniku, kjer so se čule razne napitnice. Vsem bode ta veseli dan ostal še dolgo v spominu.

Domače novice.

(Cerkveno žegnanje) obhajala je včeraj Sent-jakobska mestna župnija jako slovesno z dopoldnjo pontifikalno službo božjo, ki jo je imel sam premil. knez in škof ob 9. uri. Cerkev je bila iz tega vzroka od zunaj in znotraj prekrasno ozaljšana. Iz zvonikov viseli ste slovenska in cesarska, v sredi med njimi pa katoliška zastava belo-rumena. Notranja cerkev je bila vsa v zeleni in svetlobi. Domača duhovščina in cerkveno starešinstvo sprejelo je knezo-škofa pri velikih vratih. Ob 9. uri je imel knezo-škof pridigo v slovenskem jeziku, potem pa veliko pontifikalno sv. mašo.

(Spričevala zrelosti) na tukajšnjem c. kr. učiteljski dobili so sledeči učiteljski pripravniki gg.: Franc Črnagoj, Anton Eržen, Franc Gostinčar, M. Jozin, Ivan Kambič, Ivan Kuhar, Franc Lovšin, K. Mataje, Franc Rant, Karol Simon, Ivan Stukel. K. Trost, Mihael Verbič, Robert Ziegler, in zunanji Edvard Jevnikar; dalje sledeče učiteljske pripravnice gosposdičine: Marija Clarici, Marija Černi, Pavla Fleš, Izabela pl. Föderberg, Emilija Jelovšek, A. Kalmus, Avgusta Kolnik, Terezija Kordeš, Klementina Kos, Ludovika Košenina, Hedviga Pavlin, Fr. Zagorec in zunanje: Terezija Nemeč, Julija Schellau. Za učiteljico ročnih del na ljudskih in meščanskih šolah gđe. Antonija pl. Langer; za otroške vrtnarice: Ema pl. Alpi, Pavla Edlinger in Ana Sima.

(Huda noč) bila je minola luč v Ljubljani med odraščeno mladino. Pretepali so se zopet, da je kri na vse strani brizgala. V deželno bolnišnico so prepeljali štiri, katerih dva so morali že danes zjutraj prevideti s sv. zakramenti za umirajoče. Tako sta neki zdelena, da bode ta težko nocojšnjo noč preživela. Tepli so se civilisti in vojaki.

(Polovično ceno) za vožnjo iz Ljubljane v Inomost devolilo je vodstvo južne železnice od 4. do 8. avgusta vsem tistim, ki bi se vdeležili slavnosti avstrijskih strelcev v Inomostu na 9. avgusta. Dotični vožni listki imajo 14 dnevno veljavo in jedenkrat vsak lahko potovanje pretrga.

(Letno poročilo četrterazredne deške ljudske šole v Škofji Loki) konec šolskega leta 1884/85 prinaša glavne podatke iz šolskega dnevnika, učitelstvo in šolsko knjižnico. Učiteljskih moči bilo je petero pod vodstvom nadučitelja g. Fr. Pápe. Knjižnica šteje 134 knjig. Šolski vrt obiskavali so učenci III. in IV. razreda, kjer jih je g. Pápa podučeval v sadjarstvu. Učencev bilo je konec leta 276; od teh je za višji razred sposobnih 187, nesposobnih pa 89. Za vstop v srednje šole se jih je oglasilo 10. Z odliko dovršilo je leto 61 učencev.

(XVI. Jahresbericht des steierm. Landes-Untergymnasiums zu Pettau 1884/85) obsega jako zanimiv sestavek od prof. Julija Glowacki-ja: „Die Fische der Drau und ihres Gebietes. Ein Beitrag zur Kenntnis der Fischfauna der Steiermark.“ Šolsko poročilo sestavljeno od novega ravnatelja g. Hans-a Tschane-a nam kaže, da je na Ptujski

več zmisli si je še drugih sredstev, da lože barantí z blagom, imenovali bi jih namestke denarja — ali denar na upanje. Najstarejša oblika so nakaznice (Cheque). Prvi sled temu nahajamo pri starih Grkih, kjer so si gostoljubne hiše, ker ta čas ni bilo gostilnic, pomagale z denarji, da ni bilo treba pošiljati večih svot žlahtne kovine, ker pota niso bila varna pred roparji. V rimski državi so bile nakaznice bolj splošne, tam so že celó imeli bankirje, ki so izvrševali naročila bogatašev. V srednjem veku so bile nakaznice isto tako potrebne, ker so bile po nekodi ceste nevarne zaradi roparjev.

Ko se je mednarodni promet čezdalje bolj razvijal in barantija z blagom postajala je čezdalje večja in posebno kar se je začela pošta, pokazala se je potreba, da nakaznice niso pripravne samo zaradi tega, da se dolg ž njimi plača, marveč tudi kot občilo, kterege se poslužuje več oseb, ne le upnik, dolžnik in napovednik. Tako je nastala menjica, ki se prvokrat nahaja v 14. stoletju pri prometu med Benetkam in Florenco. Najstarejša menjica je iz leta 1380. Druga menjica je iz leta 1404, dal jo je trgovec v Luki na trgoce v Brügge na korist

njegovemu dopisniku v Barceloni, izplačana je bila menjica v Brügge, kar nam spričuje, da je bil v 15. stoletju vzajemni promet med Laškem, Španjskem in Nizozemskem. Drug nadomestek denarji je papirnat denar. Menda je bil najprej v navadi na Kitajskem. Tam so ga poznali že pred 1000 leti. To nam nekoliko razjasni, zakaj da je tam le bakrena veljava, in se srebra poslužujejo le pri prometu z inostranstvom.

Na zapadu so to poskusili v srednjem veku. Friderik II. je oblegal Faenze in ko mu je denarja zmanjkalo, plačeval je vojake z usnjatim denarjem. Prve banknote je menda v Evropi izdala banka v Štokholmu leta 1661. Redno so začeli rabiti banknote, ko so osnovali angleško banko leta 1694. Škot Lav je prinesel to na Francosko v drugem desetletju 18. stoletja, mnogo ljudi je tačas, ko so sleparsko ravnali, ob vse prišlo. Katarina II., ruska cesarica, je izdala bankovce leta 1768, bili so nekterikrat še celó nad kovanim denarjem. Konvent je ugrabil posestvo francoskega plemstva in ga je začel prodajati, kdor je več obljubil. Ker je to prepočasno šlo naprej in je država zaradi vojske denarja potre-

bovala, sklenili so pod imenom nakaznic („assignatov“) izdajati državna pisma, katerim so bila v zastavo konfiskovana posestva. Dokler so ostali v pravih mejah, je bilo to prav dobro in država je plačevala vse državne stroške z „assignati“. A kaj se zgodi! Ni dolgo ostalo prikrito, da so prestopili meje. Kovinski denar je ginil, državnemu papirju je začela padati vrednost, vse drugo blago se je neznano podražilo. Vlada si je pomagala s tiskom tako, da je bilo izdanih „assignatov“ za 40.000.000. Dvoje je pripomoglo, da so assignati prav hitro popolnoma v nič prišli. Bila je slaba letina in žito že samo ob sebi silno drago. Konvent je določil ceno žitu. Le ljudje so skrili, z žuganjem smrtné kazni so komaj dobivali potrebnega žita, lakota je bila pred durmi, bilo je tudi premnogo ponarejenih assignatov. Tako se je tedaj zgodilo, da je ta državni papir prišel ob vso veljavo in ni bil za drugega nego za kam prilepiti. Koliko ljudi pa je pri tem prišlo v revščino.

nižji gimnaziji podučevalo 10 učiteljev, in sicer ravnatelj, 4 profesorji, 2 suplenti in 3 pomožni učitelji za verouk, petje in telovadbo. Učencev je bilo na koncu leta 119, in sicer v I. razredu 43, v II. 24, v III. 34 in v IV. 18. Po narodnosti je bilo Slovencev 74 in Nemcev 45; po veri razun enega protestanta sami katoličani; po napredku so tako-le razvrsteni: odlično jih ima 15, prvi red 80, drugi red 19, poskušajo 4 in 1 je ostal neizkušen. Začetek bodočega šolskega leta bo 16. septembra; sprejemali bodo se dijaki 13. in 14. septembra od 8. do 12. ure dopoldne; 14. in 15. pa bode preskušnja za tiste, ki bodo se v I. razred oglasili. Sliši se, da deželni odbor namerava učitelja za verouk na Ptujski gimnaziji v vrsto pravih profesorjev postaviti, kar bi bilo vsekako prav, že zavoljo tega, da se ne bi tako pogostoma menjaval, potem pa še bolj zavoljo javne veljave pred učenci nasproti drugim profesorjem.

(V Mirni peči) bodo od 3. avgusta č. oo. lazaristi iz Ljubljane sv. misijon. Bog daj svoj blagoslov!

(Pri g. J. Krajecu v Novem mestu) je te dni izšla knjižica z naslovom: „Mladini“, spisal Miljenko Devojan. Na čelu ima dve pesni; potem sledi šest povestij daljših in krajših, ki so nespodtakljive in podučne. To dvojce bi moral vsak pisatelj pred očmi vedno imeti, če hoče, da s svojimi spisi ne postane zapeljivec, ampak dobronik in učenik. V jezikovni zadevi bi se bilo tu pa tam boljše izrazilo, a pomote čitatelja ravno ne motijo ter se zaradi dobrega namena lahko pregledajo.

(Cerkveno-glasbeno.) V Rudolf Milic-evi tiskarni izšla je te dni: Missa: „Statuit ei Dominus“, zložil Jožef Lavtižar. G. skladatelju, ki deluje že več let med priprostem ljudstvom in je predsednik Cecilijenega društva Kranjske dekanije, je dobro znano, kako daleč da sega cerkveno-glasbena omika pevskega zborov po deželi; zato je izdal delo, katero naj si po svojem lahkem slogu odpre pot po naših cerkvah. Ta maša, ki je zložena za en glas s spremljevanjem orgelj, ima strogo liturgičen značaj v napevu in v besedi. Delana je na podlagi prvega cerkvenega tona (modus dorianus), o katerem pravi Haberl v svojem „Magister choralis“: „Die Gesänge des ersten Tones athmen Majestät und dienen zum Ausdruck höherer Feier, würdiger Freude.“ Precej začetek v „Kyrie“ znači s figuro e-h-c dotični prvi ton. Prošnja do Boga za usmiljenje bi se pač lepše ne mogla izraziti, kakor se tukaj izrazuje. Ta figura se v spremenjeni leži nekterikrat ponavlja n. pr. pri: „qui tollis — passus — adoratur — miserere“. Lepo se podajo nekatere besede brez orgelj n. pr. „laudamus Te — et ex Patre natum — et resurrexit“. Povdarek (akcent) posameznih besedi je popolnoma pravilen. — Velika prednost, katero ima ta skladba, je tudi ta, da postopa glas (cantus) vedno enako z dotičnim glasom na orgljah. Manj izurjenim pevcem bode to posebno dobro došlo, ker jih tako rekoč za roko vodi v melodiji. Da vendar petje ne bode dolgočasno, temuč da se bode v njem izraževal duh, kterega hoče zbuditi g. skladatelj, opozorujemo vse gg. pevovodje, naj vestno pazijo na znamenja: forte, piano, crescendo, stringendo, ritardando itd., kterih se v skladbi ne manjka; rekli bi, da je g. skladatelj še preobilno preskrbel tekst z njimi. Dalje naj se gleda na spremen glasov; nekatere oddelke naj pojejo ženski, nekatere možki glasovi, nekatere celi zbor. Skrbi naj se za pravilno spreminjanje registrov itd. Ako se skladba tako izvrši, potem nihče ne bode tožil, da je petje Cecilijsko žalostno temuč, spoznal bode, da je častitljivo in veličastno ter kot tako vredno službe božje. Partitura obsega 12 strani ter stane 1 gl. (po pošti 5 kr. več). Razun partiture tiskan je tudi glas posebej, ki se dobiva za 20 kr. Pevcem ali pevovodjem ne bode toraj treba not prepisavati, kar jim veliko časa vzame in se vrhu tega vrine lahko mnogo pomot pri prepisovanji. Tiskovnih pogreškov nismo nikjer opazili. Tisk je lep in očesu prikupljiv; papir močan, note velike. Vsa čast g. Milic-u, ki je dal skladbi tako lično vnaio podobo. Dobiva se pri g. skladatelju župniku v Kokri (pošta Tupaliče) in v „Katoliški Bukvarni“ v Ljubljani. Želimo, da bi se ta maša vdomačila pri naših cerkvenih pevskega zborih, ker veje v njej cerkveni duh in je primerjena našim zmožnostim. Sezimo toraj po njej, da ne bode imel g. skladatelj, ki je mašo sam založil, zraven obilnega truda še denarne zgube. —a—

(Nova knjiga.) Župnija sv. Lovrenca na Dravskem polju. Krajepisno-zgodovinske čr-

tice. Spisal Matej Slekovec, kaplan pri sv. Lovrencu na Dravskem polju. Tisk J. Leonove tiskarne v Mariboru 1885. 8° str. 135. Cena 60 kr., po pošti 6 kr. več. Ta nova knjiga bo brez dvombe zanimala vse tiste, ki se pečajo s spisovanjem župnijskih kronik, pa tudi druge pisatelje domače zgodovine. Dobiva se pri g. pisatelju in pri slavnem opravištvu „Slovenskega gospodarja“ v Mariboru. Namenjena je se vó, da v prvi vrsti župljanom sv. Lovrenca, vendar se najde v njej mnogo tudi obče zanimivih reči. „Slov. Gospodar“ je v oddelku „Za poduk in kratek čas“ objavil daljši posnetek iz te knjige za svoje čitatelje, ter jo ob enem priporočil vsem Slovincem, ktere enaka tvarina zanimiva ali se pa ž njo pečajo, ker je knjigi pridjana lepa podoba cerkve sv. Lovrenca, da si jo lahko vsakdo omisli.

(„Ljudske knjižnice“) je izšel 14. snopič v Mariboru.

(Mestnega zdravnika) išče mesto Trdnjava Ivanič na Hrvaškem proti letni plači 500 goldinarjev, 100 goldinarjev stanarine in pravici na vpo-kojnino. Zdravnik nastavi se bode stalno. Prošnje do 20. avgusta ondašnjemu magistratu.

(Popravek.) Amerikanski general Grant ni umrl v Novem Jorku, kakor se je v soboto napočeno sporočilo, temveč v Mount Mac-Gregor. Pač pa ga bodo v Novojoškem centralnem parku pokopali in to 8. avgusta.

Razne reči.

— Kolere na Španjskem ni še konca in je morebiti tudi ne bo še tako kmalo, da bi se pa čez Pireneje po ostali Evropi razširila, se, kakor trdijo ni bati, deloma ne, ker so se sosednje države prav skrbno zabranile proti vsakojakim pošiljstvom iz Španjske, deloma pa tudi, ker je značaj ondašnje kolere tak, da je po dolinah in poljanah, kjer so večkrat velike povodnji, posebno huda. Po višjih krajih je sicer tudi marsikoga pobrala, vendar ne tolikanj, kakor pa na južnem delu kraljestva. Da je bila po južnem niže ležečem kraju dežele bolj silna, vzrok je tudi grozna nesnaga ljudstva samega, ki je zaradi velikih nesreč, kterim je bilo v najnovejšem času razpostavljeno, strahovito ubožalo iz vsled tega leno postalo da je grozovitno. Povodnji je bilo skoraj toliko na Španjskem, da je čuda, da ni tistih krajev poplavlila, kjer ravno sedaj najhuje kolera razsaja. Ravno tako jih je minulo zimo potres v veliko nesrečo spravil. Pač se ni čuditi, če neomikan človek zadet od tolikih nesreč slednjič sam vse zaupanje zgubi, da nesnagi zapade. Nad vsemi takimi se je nesnaga sedaj nezasišano maševala. Kolera jih je že na tisoče in tisoče pobrala in jih še vedno davi. Največ jih pomrje izmed revežev, ker so tisti na Španjskem najbolj nečedni. Med boljšimi stanovi se kolera tudi po najhujšem naporu ni mogla vkoreniniti; iz tega je tudi umljivo, zakaj da jih je v Madridu najmanj pomrlo.

— Truplo znanega kardinala Mezzofantija je bilo, kakor „Zg. Danica“ pripoveduje, iz groba vzdignjeno ter nepokvarjeno in nestrohnjeno najdeno, akoravno je bil kardinal Mezzofantti že l. 1849 umrl.

Telegrami.

Dunaj, 27. julija. Ministerski predsednik podal se je včeraj na svoje posestvo v Ellischau.

Trst, 27. julija. V Miramaru delajo se priprave za sprejem nadvojvodinje Štefanije.

Köln, 26. julija. Do danes dopoldne izvlekli so iz razvalin podrtih hiš 7 mrtvih in 30 ranjenih. Drugih še vedno iščejo.

Rim, 27. julija. Papež je prekonizoval danes šest vže znanih kardinalov, in pa Budejoviškega škofa za Praškega nadškofa.

Umrli so:

22. julija. Jožef Merzlikar, hišnega posestnika sin, 18 mes., driska. — Marija Kenk, mizarjeva hči, 10 min., Trnovski pri- stan št. 8, jetika.

23. julija. Urša Pelko, čevljarjeva vdova, 35 let, Poljanska cesta št. 17, jetika. — Avgust Bobik, zasobni uradnik, 63 let, Sv. Florjana ulice št. 16, sušica.

25. julija. Karol Mally, zasobnik, 84 let, Hradeckijeva vas št. 7, otrpnjenje pljuč.

Za kapelo ss. Cirila in Metoda v novi cerkvi Jezusovega presv. Srca v Ljubljani

so darovali č. gg.:

Dr. Janez Svetina, c. k. gimn. prof. v Ljubljani, 5 gl. — kr.
Anton Keržič, nunski katehet v Ljubljani, 3 „ — „
Dobra duša 75 „ — „
Duhovnja na Brdu 4 „ 28 „

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

27. julija

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	82 gl. 70	kr.
Sreberna „ 5% „ 100 „ (s 16% davka)	83 „ 40	„
4% avstr. zlata renta, davka prosta	109 „ 10	„
Papirna renta, davka prosta	99 „ 55	„
Akcije avstr.-ogerske banke	869 „ —	„
Kreditne akcije	284 „ 75	„
London	124 „ 95	„
Srebro	— „ —	„
Francoski napoleond.	9 „ 90	„
Ces. cekini	5 „ 89	„
Nemške marke	61 „ 30	„

Od 25. julija.

Ogerska zlata renta 4%	99 gl. 15	kr.
„ papirna renta 5%	92 „ 50	„
Akcije anglo-avstr. banke	200 gl. 98	„
„ Länderbanke	98 „ 10	„
„ avst.-oger. Lloyd v Trstu	562 „ —	„
„ državne železnice	301 „ —	„
„ Tramway-društva velj. 170 gl.	193 „ 75	„
4% državne srečke iz l. 1854	250 gl. 127	„
4% „ „ „ 1860	500 „ 139	„
4% „ „ „ 1864	100 „ 167	„
„ „ „ 1864	50 „ 166	„

Lekarna Trnkóczy-ja,

zraven rotovža v Ljubljani,

priporoča in razpošilja s poštnim povzjetjem

Marijacejske kapljice za želodec,

kterim se ima na tisoče ljudi zahvaliti za zdravje, imajo izvrsten uspeh pri vseh boleznih v želodec in so neprekosljivo sredstvo zoper: mankanje slasti pri jedi, slab želodec, urak, vetrove, koliko, zlatenico, bljuvanje, glavoból, krč v želodec, bitje srea, zabasanje, gliste, bolezni na vrani, na jetrih in zoper zlato žilo. 1 steklenica velja 20 kr., 1 tucat 2 gl., 5 tucatov samo 8 gold.

Svarilo! Opozarjamo, da se tiste istinite Marijacejske kapljice dobivajo samo v lekarni pri „Samorogu“ zraven rotovža na Mestnem trgu v Ljubljani pri U. pl. Trnkóczy-ju. Razpošiljava se le jeden tucat.

Cvet zoper trganje

po dr. Maliču,

je odlično najboljšo zdravilo zoper protin ter revmatizem, trganje po udih, bolečine v križi ter žicah, oteklino, otrpnele ude in kite itd., malo časa če se rabi, pa mine popolnem trganje, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo „cvetu zoper trganje po dr. Maliču“ z zraven stojčim znamenjem; 1 stekl. 50 kr.

Zahvala.

Gospodu Trnkóczyju, lekarju v Ljubljani.

Moja mati so na protinski bolezni na nogi silno trpeli in razna domača zdravila brezuspešno rabili. Ko je pa bolezen čedalje hujša prihajala in vže več dni niso mogli stopiti na nogo, spomnim se na Vaš dr. Maličev protinski cvet za 50 kr. ter si ga nemudoma naročim. In res, imel je čudovit uspeh, da so se po kratki rabi tega zdravila oprostili mučnih bolečin. S popolnim prepričanjem priznavam toraj dr. Maličev protinski cvet kot izvrstno zdravilo in ga vsakemu bolniku v jednaki bolezni priporočam. Vaši blagorodnosti pa izrekam najprisrčnišo zahvalo, zvsem spoštovanjem vdani

Franc Jug,

(4) posestnik v Šmarji p. Celji.

Planinski želiščni sirop kranjski,

izboren zoper kašelj, hripavost, vrtaból, prsne in pljučne bolezni; 1 stekl. 56 kr. Koristnejši nego vsi v trgovini se nahajajoči soki in siropi.

Pomuhljevo (Dorsch)

najboljše vrste, izborno zoper brumore, pljučnico, kožne izpuške in bezgavne oteklino. 1 stekl. 60 kr.

Salicilna ustna voda,

aromatična, vpliva oživiljajoče, zapreči pokončanje zob in odpravi slab duh iz ust. 1 steklenica 50 kr.

Kričistilne kroglice,

c. k. priv.,

ne sme bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se vže tisočkrat sijajno osvedočile pri zabasanji človeškega telesa, glavobólu, otrpnjenih udih, skazenem želodec, jetrnih in obistnih boleznih, v škatljah à 21 kr.; jeden zavoje s 6 škatljami 1 gl. 5 kr. Razpošiljava se s pošto najmanj jeden zavoje.

Izvrstna homeopatična zdravila se pri nas zmirom frišne dobivajo.

Naročila z dežele izvrše se takoj

v lekarni Trnkóczy-ja

zraven rotovža v Ljubljani.

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.